

ԱՐԵԲԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԽՈՐՀՈՒԹԻՒ, ԴԵԿԼԱՐԱՑԻԱՆ

(ՍԱՆ-ՖՐԱՆՑԻՍԿՈ, 8 ՅՈՒՆԻՍ ՏԱՀԱՅ-Ի հատ. թղթ.),
— Ամերիկայի Հայ Ազգային Խորհուրդը, որի մէջ մտնում
են ԱՄՆ-ի բոլոր հայկական քաղաքացիական ճասարակու-
կան, կուլտուրական և կրօնական կազմակերպութիւնները,
բացառութեամբ շղաշնակներին ֆաշիստական փոքրիկ խըմ-
բաւորժան, դիմել է Միաւորւած Ազգերի կոնֆերանսի դեկ-
տաներին և մամուլին մի լայտարարութեամբ, թէ հասել է
ժամանակը, որ թիւրքական տիրապետութեան առաջ առ-
ապող հայաստանի մասը միացւի Հայկան Սովետա-
կան Ռէսպուբլիկային, որը նեարաւորութիւն կտար հայ-
րենիք վերդառնալու մէկ ու կէս միլիոն հայերի, որոնք
արտասահմանում են գտնւում թիւրքական տիրապետութիւ-
նից փախչելու հետեանքով։

Ցայտարարութեան մէջ նշում է այն օգնութիւնը, որ
հայերը ցոյց են տւել դաշնակիցներին առաջին համաշխար-
հային պատերազմի ժամանակ և սատնանշում է, որ «դաշ-
նակիցները ի նշան շնորհակալութեան այն աւանդի, որ հայ
ժողովուրդը մացրել է ազատութեան ու դեմոկրատիայի մեծ
գործի մէջ, նրանց խոստացան ազատազրութիւն և անկախ պե-
տութեան ստեղծում։ Համապատասխան այդ խոստման՝ Ազ-
գերի լիգան պրեզիդենտ Վիլսոնին լանձնարարեց որոշել ա-
զատ անկախ հայաստանի սահմանները։ Դա ընդունւեց բո-
լոր տէրութիւնների, ներառեալ նաև թիւրքիալի կողմից և
հաստաւեց Սերի պայմանագրով։ Այնուամենայնիւ, այդ
պայմանագիրը երբէք չիրականացւեց։

Մէկը միւսի յեանից տրւած հանդիսաւոր խոստաւմները
մոռացւում էին կամ զո՞ն էին բերւում նզօր տէրութիւննե-
րի էգոխստական շահերին։ Այդպէս էլ կվերջանար հայ ժողո-
վուրդի ողբերգութիւնը, եթէ ոուս մեծ ժողովուրդը և Սովե-
տական Միութեան միւս ժողովուրդները օգնութեան չնաս-
նէին և հայ ժողովրդի թէկուզ մի հատւածին չփրկէին
անխուս սփելի լիակատար ոչնչացումից։

Նշելով երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժա-
մանակ դեմոկրատիան և առաջադիմութիւնը պաշտպանած
հայ ժողովրդի նւաճումները՝ լայտարարութիւնը մատնա-
ցոյց է անուս՝ երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժա-
մանակ հայերը կրկին անզամ ապացուցեցին իրենց նւիրա-
ծութիւնը դեմոկրատիային և Միաւորւած Ազգերի գործին։
Նրանք նորից պայքարեցին և աչքի ընկան ամերիկան բա-
նակի շարքերում և միւս հիաւորւած ազգերի բանակնե-
րում։ Միայն կարմիր թագավոր թագավոր կամ 50 հայ պեներալ և
աւելի քան քառորդ միլիոն հայ զինւոր։

Պատերազմի ժամանակ հայ ժողովրդի բանած վարքա-
գիծը հակադրելով թիւրքիայի վարքագծին, լայտարարու-
թիւնը նշում է, որ թիւրքիան ապաստան էր որոնում կեղծ
չէզութեան քողի առաջ, միենայն ժամանակ ցոյց տալով
նացիստներին ամեն տեսակի ռգնութիւն։ Թիւրքիան աւելի նե-
ռու գնաց և անամօթարար լայտարարեց, որ նա ուզում է
տեսնել Գերմանիայի յաղթականը։ Թիւրքիան զարունա-
կում էր ճնշել և ոչնչացնել մի քանի նարիւր հազար հա-
յերին, որոնք դեռևս մնում էին թիւրքիայի սահմաններում։
Այնուհետեւ լայտարարութեան մէջ ասւած է. «Մենք,
Սովետական հայաստանի սահմաններից դուրս ապրող հա-
յերս մեզ իրաւունք չենք համարում խօսելու այդ սեսպաւր-
լիկայի անունից, մեզ իրաւունք չենք համարում նշելու
կամ որոշելու նրա քաղաքականութիւնը և նրա շահերը։
Դա հանդիսանում է իրաւունք միայն այն մարդկանց, որոնք
ապրում են Սովետական հայաստանում։ Մենք կարող ենք
միայն մեր հիաւունքը յայտնել առևս մեծ ժողովրդի և
ՍՍԻՄ միւս ժողովուրդների նկատմամբ այն բանի համար,
որ նրանք մեր եղբայրների համար այն ենկրում, որ տեղից
մենք ծագում ենք, նեարաւորութիւն ենք ստեղծելու վերը։
աին ապրելու որպէս ազատ ու անկախ ազգ, ոչնչացնելու
ճշման մնացորդները, որը շարունակւում էր դարձելու լո-
թացքում, նորից իրենց երկիրը դարձնելու դրախտավայր-
ինչպէս ասսւմ են հայերը։ Վերականգնելու իրենց սեփական
կայուն կառավարութիւնը, վերակառուցելու իրենց սոցիա-
լական ու տնտեսական կեանքը և վերածնելու մեր հայսա-
հայրերի մեծ կուլտուրան։

Սակայն մենք գտնում ենք, որ մենք իրաւունք ունենք
և պէտք է խօսենք մի քանի բաների սասին։ Մեր հայրե-
նիքը, որանդ ապրել են մեր նախանայերը անլիշելի ժամա-
նակներից ի վեր, և որտեղ մենք ինքներս ենք ապրել մինչեւ
առաջին համաշխարհային պատերազմը, առաջւալ նման մնում
է թիւրքիայի մի մասը, այն ժամանակ, երբ մէկ ու կէս
միլիոն հայեր ապրում են որպէս ակամալ դադթականներ
ու էմիգրանտներ աշխարհի բոլոր չորս մասերում։ Նոյնիսկ
Արարատ լեռը, մեր ժողովրդի վասքն ու պարծանքը և
ամբողջ հազարամետակների ընթացքում նրա լոյսերի ու ըղձե-

(Ծառ. ան Բ. էջ)